



# Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

---

DN-WN.055.6.2025.KW  
Warszawa, 18 grudnia 2025 r.

Pan  
**Włodzimierz Czarzasty**  
Marszałek Sejmu  
Rzeczypospolitej Polskiej

## Odpowiedź na interpelację nr 13589

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Posłów na Sejm RP, Pani Izabeli Bodnar i Pana Marcina Józefaciuka w sprawie kompetencji dyrektora Narodowego Centrum Nauki wynikających z ustawy o Narodowym Centrum Nauki w zakresie dotyczącym prowadzonych postępowań kontrolnych, w szczególności podstaw prawnych wydanego zarządzenia nr 5/2023 w przedmiocie procedury postępowania wyjaśniającego w sprawie podejrzenia naruszenia zasad rzetelności naukowej i ubiegania się o fundusze na badania z dnia 5.01.2023 r.

Szanowna Pani Poseł, Szanowny Panie Pośle,

w odpowiedzi na interpelację z 20 listopada 2025 r. uprzejmie informuję, że część pytań została sformułowana przy użyciu terminologii nieznannej w obrocie prawnym (m.in. „projekt zwrócony”, „środki ochronne”), co uniemożliwiło udzielenie odpowiedzi w pełnym zakresie. W przypadku doprecyzowania tych pojęć, pozostajemy w dyspozycji do uzupełnienia informacji. Pytania zostały rozpatrzone w sposób chronologiczny, z odpowiednią adnotacją przy pytaniach niezrozumiałych.

Uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

### **1. Z jakich powodów może być prowadzona kontrola podmiotu w rozumieniu art. 34 ust. 3 pkt 2) ustawy o NCN?**

Kontrola projektu badawczego może zostać przeprowadzona z następujących powodów:

- 1) rekomendacji pracowników odpowiedzialnych za obsługę administracyjną i finansową Projektów, a także Koordynatorów Dyscyplin oraz pracownika/ów Zespołu ds. Kontroli i Audytu, Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji – wskazanie Projektów wrażliwych i obarczonych ryzykiem nieprawidłowej realizacji;
- 2) informacji pozyskanych od osób trzecich informujących o nieprawidłowościach na podstawie m.in. zapisów umowy o realizację i finansowanie Projektu, uchwały Rady Narodowego Centrum Nauki nr 39/2016 r. z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie przyjęcia zasad rzetelności badań naukowych, której załącznik stanowi Kodeks Narodowego Centrum Nauki dotyczący rzetelności badań naukowych i starania o fundusze na badania (dalej: Kodeks dot. rzetelności badań), rozpatrywanych skarg i wniosków;
- 3) doboru losowego.

**2. Czy istnieją ograniczenia w zakresie ilości prowadzonych w danym podmiocie kontroli projektów badawczych?**

Nie istnieją proceduralne ograniczenia dotyczące liczby prowadzonych kontroli projektów w danym podmiocie. Kontrole projektów badawczych są przeprowadzane w przypadku powzięcia informacji o potencjalnych zastrzeżeniach do sposobu realizacji projektu badawczego, w szczególności wskazanych w §1 ust 3 pkt 1-2 Procedury organizacji kontroli, stanowiącej załącznik nr 1 do zarządzenia nr 49/2023 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmiany do procedury organizacji kontroli przedsięwzięć wyłonionych w konkursach finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki.

**3. Czy przepisy prawne lub praktyka przewidują krzyżowe prowadzenie kontroli w jednym podmiocie? Jeżeli tak, to proszę o wskazanie ile było takich przypadków w okresie ostatnich 5 lat?**

Regulacje Narodowego Centrum Nauki nie definiują pojęcia kontroli krzyżowej. Narodowe Centrum Nauki nie przeprowadza kontroli krzyżowych w rozumieniu przepisów prawa podatkowego. Jeżeli chodzi o równoległe prowadzone kontrole projektów realizowanych przez tego samego kierownika projektu, wewnętrzne regulacje tego nie zabraniają.

W roku 2024 Narodowe Centrum Nauki przeprowadziło, dwie kontrole w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu projektów badawczych realizowanych przez tego samego kierownika projektu oraz dwie kontrole w Międzynarodowym Instytucie Mechanizmów i Maszyn Molekularnych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie projektów badawczych realizowanych przez tego samego kierownika projektu.

W 2022 r. Narodowe Centrum Nauki przeprowadziło cztery powiązane ze sobą kontrole projektów badawczych w Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu realizowanych przez tego samego kierownika projektu, dwie powiązane ze sobą kontrole projektów badawczych w Instytucie Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie realizowanych przez tego samego kierownika projektu.

W 2021 r. Narodowe Centrum Nauki przeprowadziło dwie powiązane ze sobą kontrole projektów badawczych w Uniwersytecie Medycznym w Poznaniu realizowanych przez tego samego kierownika projektu;

W 2020 r. Narodowe Centrum Nauki przeprowadziło dwie powiązane ze sobą kontrole projektów badawczych realizowanych przez tego samego kierownika projektu.

**4. W jakim terminie może być zarządzona kontrola projektu badawczego?**

Kontrola projektu badawczego może zostać przeprowadzona do 5 lat po zakończeniu realizacji projektu badawczego.

**5. Czy kontrola projektu badawczego może mieć miejsce po jego ukończeniu i pozytywnym rozliczeniu? Jeśli tak, ile było takich przypadków w ostatnich 5 latach?**

Kontrola projektu badawczego może mieć miejsce do 5 lat po jego ukończeniu i pozytywnym rozliczeniu. Był tylko jeden taki przypadek w roku 2022.

**6. Jak dokładnie wygląda procedura wyboru ekspertów naukowych?**

Problematykę tą reguluje przepis art. 18 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. z 2023 r. poz. 153, z późn. zm.), dalej: „ustawa NCN”, w myśl którego do zadań Rady należy m.in. wybór spośród wybitnych naukowców polskich i zagranicznych Zespołów Ekspertów odpowiedzialnych za ocenę wniosków złożonych w konkursach. Zespoły Ekspertów są wybierane zgodnie z zasadami zawartymi w dokumencie Rady, który

stanowi załącznik do uchwały Rady Narodowego Centrum Nauki nr 37/2025 z dnia 10 kwietnia 2025 r. w sprawie zmian w zasadach tworzenia i powoływania Zespołów Ekspertów Narodowego Centrum Nauki. Zgodnie z treścią przywołanego dokumentu obowiązują następujące reguły:

- § 3 Zespoły Ekspertów do oceny wniosków wybierane są w ramach dyscyplin lub grup dyscyplin na każdy konkurs. Zespoły Ekspertów do oceny rozliczania środków finansowych przyznanych na badania w ramach grantów, wybierane są w poszczególnych działach nauki HS, ST, NZ na określone kadencje.
- § 8. Członkowie Rady wskazują kandydatów do Zespołów Ekspertów oraz kandydatów na przewodniczących zespołów. W Zespołach Ekspertów oceniających wnioski w konkursie na działania naukowe nie wskazuje się przewodniczącego.
- § 9. Koordynatorzy Dyscyplin, na podstawie wskazań członków Rady, kontaktują się z kandydatami do Zespołów Ekspertów. Jeżeli kandydaci odmówią pracy w zespole, członkowie Rady proponują kolejne kandydatury. Powyższe działania są podejmowane do czasu skompletowania Zespołów Ekspertów.
- § 10. Koordynatorzy Dyscyplin przesyłają do akceptacji komisjom Rady list kandydatów do Zespołów Ekspertów oraz kandydatów na przewodniczących Zespołów.
- § 11. Kancelaria Rady przekazuje Przewodniczącemu Rady zatwierdzone przez Komisje listy kandydatów na członków Zespołów Ekspertów oraz ich przewodniczących.
- § 12. Rada wybiera w drodze uchwały Zespoły Ekspertów i ich przewodniczących.
- § 13. Po przyjęciu uchwały Przewodniczący Rady zwraca się do Dyrektora z wnioskiem o powołanie wybranych przez Radę ekspertów oraz przewodniczących Zespołów Ekspertów.

#### **7. Jaka jest przyjmowana przez Centrum definicja eksperta?**

Centrum w swej działalności dba w sposób szczególny o jakość ekspertów naukowych, którzy dokonują ocen merytorycznych na zlecenie Centrum. Szczegółowo problematykę tę reguluje przywołany wyżej załącznik do uchwały Rady Narodowego Centrum Nauki nr 37/2025 z dnia 10 kwietnia 2025 r. W myśl zapisów przywołanego dokumentu Członkowie Zespołów Ekspertów oceniają wnioski oraz przeprowadzają ocenę prawidłowości rozliczenia środków finansowych przyznanych na badania w ramach grantów. Ekspertami mogą być wybitni naukowcy, polscy lub zagraniczni, posiadający przynajmniej stopień naukowy doktora, w tym laureaci konkursów Centrum.

#### **8. Jaka jest procedura zmiany eksperta naukowego w trakcie kontroli? Czy podmiot kontrolowany może zgłosić żądanie zmiany eksperta naukowego? Jeżeli tak, to ile było przypadków zmiany eksperta naukowego na żądanie kontrolowanego w okresie ostatnich 5 lat?**

Podmiot kontrolowany może zgłosić żądanie zmiany eksperta naukowego. Podmiot kontrolowany powinien przekazać odpowiednie żądanie wraz z rzetelnym uzasadnieniem. Każdy przypadek jest indywidualnie rozpatrywany przez Dyrektora. Zmiana eksperta mogłaby zostać dokonana w przypadku naruszenia zapisów § 5 Regulaminu wykonywania przez Ekspertów czynności zleconych przez Narodowe Centrum Nauki, stanowiącej załącznik nr 1 do zarządzenia nr 44/2023 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 18 sierpnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian do zarządzenia nr 102/2020 w sprawie wprowadzenia regulaminu wykonywania przez Ekspertów czynności zleconych przez Narodowe Centrum Nauki. W okresie ostatnich pięciu lat miał miejsce jeden przypadek złożenia przez podmiot prośby o powołanie i rozważenie zasięgnięcia opinii dwóch dodatkowych ekspertów naukowych, który nie został uwzględniony przez Dyrektora Centrum.

**9. Ile projektów zwrócono z uwagi na podejrzenie popełnienia nierzetelności naukowej w okresie ostatnich 5 lat?**

Brak możliwości udzielenia odpowiedzi ze względu na użyte w pytaniu niezrozumiałe i niefunkcjonujące w obrocie prawnym sformułowanie „projekt zwrócony”.

**10. W ilu przypadkach zwrot projektu skutkował wszczęciem procedury wyjaśniającej na podstawie zarządzenia nr 5/2023?**

Brak możliwości udzielenia odpowiedzi ze względu na użyte w pytaniu niezrozumiałe i niefunkcjonujące w obrocie prawnym sformułowanie „projekt zwrócony”.

**11. W ilu przypadkach podczas kontroli uznano, że doszło do naruszenia zasad etyki podczas realizacji projektu badawczego i czy każdorazowo projekt taki został zwrócony?**

Narodowe Centrum Nauki nie prowadzi statystyk, w których uchybienia albo nieprawidłowości stwierdzone w trakcie postępowań kontrolnych kwalifikuje pod kątem etycznym.

W pozostałym zakresie, tak jak wyżej zaznaczono, brak jest możliwości udzielenia odpowiedzi na pytania zawierające niefunkcjonujące w obrocie prawnym sformułowanie dotyczące „zwróconych projektów”.

**12. Jakie są możliwe sankcje za popełnienie nierzetelności naukowej, o której mowa w zarządzeniu nr 5/2023?**

Wydano zarządzenie nr 5/2023 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 5 stycznia 2023 r. w sprawie procedury postępowania wyjaśniającego w sprawie podejrzenia naruszenia zasad rzetelności naukowej i ubiegania się o fundusze na badania. Powyższe zarządzenie wprowadziło dodatkowe regulacje do procedury postępowania wyjaśniającego w sprawie podejrzenia naruszenia zasad rzetelności naukowej i ubiegania się o fundusze na badania stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia. Regulacje wprowadzane dotyczyły uszczegółowienia nakładanych sankcji oraz naruszenia zasad rzetelności naukowej.

Przepisy o charakterze materialnym zawarte są w Kodeksie dot. rzetelności badań. Sankcje określone zostały w pkt. 3.1 i dzielą się na 3 grupy.

grupa I:

- a) odrzucenie wniosku z przyczyn formalnych na każdym etapie oceny;
- b) list upominający wysłany do kierownika projektu;
- c) wymóg częstszego składania raportów o wynikach;
- d) wymóg doprowadzenia do stanu zgodnego z zapisami Kodeksu dot. rzetelności badań.

grupa II:

- a) dodatkowy nadzór nad wydatkowanymi środkami;
- b) czasowe wstrzymanie finansowania bez możliwości przywrócenia kwalifikowalności środków w tym okresie;
- c) wymóg doprowadzenia do stanu zgodnego z zapisami Kodeksu dot. rzetelności badań.

grupa III:

- a) przerwanie finansowania projektu badawczego;

- b) zakaz pełnienia funkcji członka zespołu ekspertów i eksperta zewnętrznego Centrum;
- c) pozbawienie osoby lub jednostki możliwości ubiegania się o środki finansowe na projekty naukowe w Centrum przez wskazany okres.

**13. Jaka jest podstawa prawna wydania zarządzenia nr 5/2023 zmieniającego zarządzenie Dyrektora Narodowego Centrum Nauki nr 66/2022 z dnia 26 października 2022 r.?**

Podstawą dla Dyrektora Narodowego Centrum Nauki do wydawania zarządzeń stanowi Regulamin organizacyjny Biura Narodowego Centrum Nauki a konkretnie § 2 ust. 3 tegoż dokumentu. Wskazać należy, że ustawową podstawą do wydawania przez Dyrektora Centrum zarządzeń jest art. 11 ust. 1 ustawy NCN.

**14. W ilu przypadkach, w związku ze zwrotem projektu naukowego, doszło do złożenia zawiadomienia karnego przez NCN? W ilu takich przypadkach zawiadomienie karne skutkowało skazaniem lub przedstawieniem zarzutów karnych?**

Narodowe Centrum Nauki zawiadamia o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu w każdej sprawie, w której zachodzi uzasadnione podejrzenie jego popełnienia. Centrum złożyło kilka zawiadomień do organów ścigania. Dotyczyły one chociażby przestępstw związanych z naruszeniem przepisów o wprowadzeniu w błąd co do autorstwa określonych publikacji. W sprawach związanych z nieprawidłowym wykorzystaniem środków publicznych przeznaczonych na finansowanie projektów badawczych toczyły się we Wrocławiu i w Krakowie postępowania karne.

W 3 sprawach, w których Centrum zawiadomiło organy ścigania w latach 2024-2025 r. o możliwości popełnienia przestępstwa, do dnia dzisiejszego nie otrzymało informacji o podjętych przez Prokuraturę rozstrzygnięciach. Warto przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 304 § 2 *Kodeksu postępowania karnego* instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

**15. Czy dozwoloną praktyką jest kierowanie przez eksperta naukowego określonych żądań wobec Krajowej i Lokalnej Komisji Etycznej w celu uzyskania informacji na temat kontrolowanego?**

Pytanie to nie jest w pełni zrozumiałe, co uniemożliwia udzielenie odpowiedzi bez podania w treści interpelacji szczegółów sytuacji stanowiącej genezę niniejszego pytania.

**16. Czy ekspert naukowy jest obowiązany do zachowania poufności danych podmiotu kontrolowanego?**

Ekspert naukowy jest obowiązany do zachowania poufności danych podmiotu kontrolowanego, co wynika z zasad etycznych ekspertów Narodowego Centrum Nauki, wprowadzonych załącznikiem nr 1 do zarządzenia nr 104/2020 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 30 grudnia 2020 r. w *sprawie wprowadzenia zasad etycznych Ekspertów Narodowego Centrum Nauki*, w szczególności zapisów § 2.

**17. W jaki sposób prowadzona jest kontrola podmiotu, którego kierownik projektu przebywa na stażu naukowym za granicą? Czy osobie przebywającej za granicą przysługują jakieś środki ochronne?**

W przypadku, jeżeli kierownik projektu przebywa na stażu naukowym za granicą, kontrola projektu jest przeprowadzana w formie zdalnej. Spotkania odbywają się za pośrednictwem platformy Microsoft Teams, zgodnie z zapisami §5 ust. 3 procedury przeprowadzania kontroli przedsięwzięć wyłonionych w ramach konkursów finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki, stanowiącej załącznik nr 1 do zarządzenia nr 15/2021 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 24 lutego 2021 r w sprawie wprowadzenia procedury przeprowadzania kontroli przedsięwzięć wyłonionych w ramach konkursów finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki.

Dodatkowo należy wskazać, że termin „środki ochronne” nie został zdefiniowany w treści interpelacji, nie jest również terminem funkcjonującym w ustawie NCN czy dokumentacji grantowej, w związku z powyższym w tym zakresie trudno jest udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

**18. Czy były przypadki w okresie ostatnich 5 lat prowadzenia kontroli wobec kierownika projektu, który przebywał na stażu zagranicznym? W jakich porach i w jakich terminach zawiadamia się takie osoby o czynnościach eksperta?**

W okresie ostatnich 5 lat były przypadki prowadzenia kontroli wobec kierowników projektów, którzy przebywali na stażu zagranicznym. Warto także dodać, że w okresie pandemii Covid-19 wszystkie kontrole przeprowadzane były w formie zdalnej. Termin przeprowadzenia spotkania kontrolnego w formie zdalnej jest każdorazowo uzgadniany przez kontrolera kierującego kontrolą z kierownikiem projektu. Termin przeprowadzenia spotkania kontrolnego nigdy nie jest narzucany, zawsze jest konsultowany i akceptowany przez kierownika projektu. Spotkania odbywały się w godzinach uwzględniających różnicę czasową w kraju, w którym przebywał Kierownik projektu.

**19. W ilu projektach, które nie zostały zwrócone, stwierdzono prowadzenie badań bez wymaganej zgody LKE lub złamanie zasad etycznych?**

Brak możliwości udzielenia odpowiedzi wynikający z uwagi na niezrozumiały i nieprecyzyjnie użyty w interpretacji termin „projekty zwrócone”.

**20. Kto i w jakiej procedurze wybiera ekspertów do przeprowadzenia kontroli konkretnego projektu naukowego?**

Zasady wyboru ekspertów do przeprowadzenia kontroli merytorycznej projektu badawczego określone zostały w odpowiednich procedurach organizacji kontroli:

- procedura organizowania i przeprowadzania kontroli projektów badawczych oraz staży po uzyskaniu stopnia naukowego stopnia doktora finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki, załącznik nr 1 do zarządzenia nr 23/2012 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 16 maja 2012 r. w sprawie ustalenia procedur organizowania i przeprowadzania kontroli projektów badawczych finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki;
- procedura przeprowadzania kontroli w siedzibie Jednostki, załącznik nr 1 do zarządzenia nr 12/2015 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie wprowadzenia procedury przeprowadzania kontroli w siedzibie jednostki;
- procedura przeprowadzania kontroli w siedzibie Jednostki, załącznik nr 1 do zarządzenia nr 1/2016 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 8 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia procedury przeprowadzania kontroli w siedzibie jednostki;
- procedura przeprowadzania kontroli w siedzibie Podmiotu, załącznik nr 1 do zarządzenia nr 83/2019 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia procedury przeprowadzania kontroli w siedzibie Podmiotu;

- procedura przeprowadzania kontroli przedsięwzięć wyłonionych w ramach konkursów finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki, załącznik nr 1 do zarządzenia nr 15/2021 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 24 lutego 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedury przeprowadzania kontroli przedsięwzięć wyłonionych w ramach konkursów finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki;
- procedura organizacji kontroli, załącznik nr 1 do zarządzenia nr 49/2023 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmiany do procedury organizacji kontroli przedsięwzięć wyłonionych w konkursach finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki.

Odpowiednie procedury przeprowadzania kontroli wskazywane są w zawieranych umowach o realizację i finansowanie projektu badawczego.

**21. Czy Centrum posiada ekspertów naukowych z każdej możliwej dziedziny nauki? Jeżeli tak, to jakie są to dziedziny? Jeżeli nie – jaka jest procedura wyznaczenia eksperta, jeżeli żaden z powołanych przez Centrum ekspertów nie posiada dostatecznej wiedzy specjalnej do oceny projektu naukowego? W ilu przypadkach w ostatnich 5 latach został wyznaczony ekspert zewnętrzny lub zagraniczny?**

Tak, eksperci powoływani są w każdej dziedzinie która wymagana jest przez tematykę wniosków grantowych. Zespoły Ekspertów do oceny wniosków wybierane są w ramach dyscyplin lub grup dyscyplin na każdy konkurs. Jeżeli będzie to konieczne Rada może zdecydować o wyborze dodatkowych członków Zespołów Ekspertów w trakcie trwania konkursów lub kadencji Zespołów Ekspertów. Ekspertów zagranicznych stanowią istotny procent składów Zespołów Ekspertów.

**22. W jaki sposób Centrum weryfikuje posiadanie wiedzy specjalnej przez poszczególnych ekspertów? Jakie są wytyczne i wymagania stawiane ekspertom?**

Ekspertami mogą być wybitni naukowcy, polscy lub zagraniczni, posiadający przynajmniej stopień naukowy doktora, w tym laureaci konkursów Centrum. Centrum poprzez członków Rady NCN będących wiodącymi czynnymi badaczami weryfikuje osiągnięcia naukowe w danej dziedzinie potencjalnych ekspertów przed zaproszeniem ich do prac w Zespole Ekspertów.

**23. Czy zatrudnieni w Centrum eksperci mogą otrzymywać finansowanie na projekty badawcze przyznawane w ramach NCN? Jeżeli tak, to ile było takich przypadków w ostatnich 5 latach? Kto dokonuje oceny wniosku konkursowego oraz oceny merytorycznej w takim przypadku?**

Ekspertów nie są zatrudnieni przez Centrum w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy. Ekspertów są w pełni niezależni, pomiędzy NCN a Ekspertami nie występuje stosunek zależności służbowej. Ekspertów za wykonywane czynności zlecone otrzymują stosowne wynagrodzenie. Członkiem Zespołu Ekspertów nie może być osoba, która jest wskazana we wniosku jako kierownik projektu, członek zespołu badawczego, osoba realizująca działanie naukowe, Mentor NCN osoby realizującej działanie naukowe w konkursie, w którym ma pełnić rolę eksperta. Członkiem Zespołu Ekspertów nie może być również osoba, której relacja z członkiem Rady, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin może powodować konflikt interesów. Powyższe zapisy wynikają z treści dokumentu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 56/2025 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 14 września 2025 r. w sprawie zmiany szczegółowego trybu oceny wniosków w konkursach krajowych.

W przypadku wystąpienia konfliktu interesów Ekspert jest wyłączaony z udziału w Posiedzeniu – stacjonarnym lub w panelu zdalnym – na czas omawiania wniosku, którego

konflikt dotyczy. W tym czasie Ekspert nie bierze udziału w dyskusji ani w głosowaniach dotyczących tego wniosku. Kwestie konfliktu interesu reguluje także art. 32 ustawy NCN.

**24. Kto wybiera oraz w jakim trybie poszczególnych ekspertów do oceny wniosków złożonych w konkursach oraz do oceny merytorycznej związanej z rozliczeniem przyznanych środków?**

Przepisy ustawy NCN wskazują, który organ NCN jest odpowiedzialny za wybór, a który za powołanie Ekspertów do Zespołu Ekspertów. Zgodnie z art. 18 pkt 7 ustawy NCN, Rada NCN wybiera, a Dyrektor Centrum na Jej wniosek na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy NCN powołuje Zespoły Ekspertów do oceny wniosków grantowych oraz dokonywania ocen związanych z rozliczaniem środków finansowych przyznanych na badania w ramach grantów.

**25. Czy przepisy prawne wprowadzają jakieś ograniczenia w wyborze poszczególnych ekspertów do oceny wniosków konkursowych oraz oceny merytorycznej związanej z rozliczeniem środków?**

Nie ma przepisów powszechnie obowiązujących w tym zakresie. Jednakże Centrum w trosce o zapewnienie możliwie najwyższych standardów, transparentności i w celu zminimalizowania ewentualnego ryzyka tworzenia się niepożądanych relacji wprowadziło wewnętrzne regulacje, w myśl których członkiem Zespołu Ekspertów oceniającego raporty końcowe można być najwyżej w trzech następujących po sobie dwuletnich okresach (kadencja), na które dany Zespół Ekspertów został powołany i po przerwie trwającej co najmniej jeden kolejny okres (kadencję).

Zespoły Ekspertów do oceny wniosków grantowych są wybierane i powoływane po zamknięciu naboru w konkursie w celu najlepszego doboru ekspertów (tj. ich kompetencji naukowych) z uwagi na tematykę złożonych projektów do każdego z paneli. Członkiem Zespołu Ekspertów oceniającym wnioski można być maksymalnie w trzech następujących po sobie edycjach.

Dodatkowo, należy również zaznaczyć, o czym była już mowa, że w przypadku konfliktu interesów, dany Ekspert jest wyłączaony z dyskusji nad danym wnioskiem, którego konflikt dotyczy.

**26. Czy ten sam ekspert może jednocześnie dokonywać kontroli kilku projektów naukowych w danym podmiocie? Ile było takich przypadków w ostatnich 5 latach?**

Ten sam ekspert może jednocześnie dokonywać kontroli kilku projektów naukowych w danym podmiocie jeżeli jego kwalifikacje i kompetencje naukowe pokrywają się z tematyką kontrolowanego projektu badawczego. W przypadku ostatnich pięciu lat miały miejsce cztery tego rodzaju przypadki.

**27. Czy § 3 ust. 1 Zarządzenia nr 5/2023 jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa w zakresie w jakim wyłącza udział osób zewnętrznych w Komisji (w skład komisji na mocy tego unormowania mogą wchodzić wyłącznie osoby zatrudnione w NCN lub pełniące funkcję w Radzie Narodowej NCN)?**

Przepis § 3 ust. 1 Zarządzenia Dyrektora NCN nr 5/2023 wskazujący na skład osobowy organu pomocniczego tj. Komisji jest zgodny z przepisami prawa.

**28. Czy komisja powołana na mocy zarządzenia 5/2023 jest organem powielającym kompetencje Krajowej lub Lokalnej Komisji Etycznej ? Jaki jest rozdział kompetencji pomiędzy Komisją powołaną na mocy zarządzenia 5/2023 a Krajową i Lokalną Komisją Etyczną?**

Odpowiedź na to pytanie jest negatywna. Komisja jest organem pomocniczym Dyrektora Centrum, która dokonuje oceny zgłoszenia w zakresie podejrzenia popełnienia nierzetelności naukowej przez badaczy albo ekspertów naukowych w oparciu o przepisy przywołanego wyżej Kodeksu dot. rzetelności badań i rekomendacja w tym przedmiocie rozstrzygnięcia Dyrektorowi NCN. W sytuacjach wymagających wiadomości specjalnych Dyrektor Centrum powołuje eksperta/ekspertów na podstawie art. 11 ust. 11 ustawy NCN. Działalność Komisji i Dyrektora NCN w zakresie rzetelności naukowej ogranicza się z przyczyn oczywistych do projektów badawczych i wniosków grantowych, które są lub mają być finansowane ze środków NCN.

**29. Dlaczego § 3 ust. 4 Zarządzenia nr 5/2023 nie przewiduje możliwości odwołania od decyzji Dyrektora ?**

Wskazana regulacja jest analogiczna do ustawowego zapisu dotyczącego ekspertów w postępowaniu konkursowym. Zgodnie z art. 32 ustawy NCN także nie jest przewidziany środek zaskarżenia w sytuacji, w której Koordynator Dyscyplin wyłącza eksperta z uwagi na istniejący konflikt interesów. Eksperti, powoływani przez Dyrektora Centrum, zgodnie z opisanymi już wyżej procedurami obowiązującymi w Centrum, będący czynnymi i uznanymi naukowcami w swej dziedzinie, składają stosowne oświadczenie w zakresie braku konfliktu interesu.

**30. Dlaczego § 5 ust. 8, 11 i 12 Zarządzenia nr 5/2023 nie precyzuje katalogu sankcji, jakie mogą być nałożone w przypadku stwierdzenia nierzetelności naukowej, a także nie przewiduje procedury odwoławczej od decyzji Dyrektora ? Jakie sankcje są nakładane w toku tej procedury i jaka jest ich podstawa prawna o randze ustawy**

Odpowiedź na to pytanie zawarta jest już w odpowiedzi na pytanie nr 12. Sankcje określone są w innym dokumencie, stanowiącym uchwałę Rady Narodowego Centrum Nauki nr 39/2016 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie przyjęcia zasad rzetelności badań naukowych, której załącznikiem jest *Kodeks Narodowego Centrum Nauki dotyczący rzetelności badań naukowych i starania o fundusze na badania*.

W § 5 ust. 11 Stronie, której doręczono Rozstrzygnięcie, przysługuje prawo do złożenia zastrzeżeń, co stanowi środek odwoławczy i zobowiązuje Dyrektora do ponownego rozpatrzenia sprawy.

**31. Czy w toku postępowania wyjaśniającego na mocy zarządzenia nr 5/2023 stronie przysługuje prawo do informacji oraz prawo do działania za pośrednictwem pełnomocnika?**

Tak, Stronie, wobec której toczy się postępowanie przysługuje prawo do informacji. Wszelkie dokumenty wytworzone w ramach postępowania, które mają znaczenie dla wypracowania rekomendowanego rozstrzygnięcia takie jak np. opinie ekspertów są udostępniane (przesyłane) Stronie, wobec której toczy się postępowanie.

Z uwagi na poufny i specyficzny charakter postępowania toczącego się w oparciu o przywołane dokumenty, Komisja uznała w trosce o zapewnienie pełnej poufności tegoż postępowania, że Strona powinna kontaktować się z Komisją osobiście. Jeżeli Strona uznaje za zasadne i korzystne dla własnego interesu informowanie osób trzecich o szczegółach sprawy może to uczynić. Jednakże wyjaśnienia, pisma powinny być podpisane przez Stronę podobnie jak korespondencja ze strony NCN kierowana jest bezpośrednio do strony.

W świetle powyższego należy stanowczo podkreślić, że Narodowe Centrum Nauki prowadzi swoją działalność zgodnie z najwyższymi standardami, zasadą transparentności oraz obowiązującymi przepisami prawa. W związku z tym nie możemy zgodzić się z przedstawioną opinią dotyczącą braku poszanowania wartości demokratycznego państwa

prawa. Narodowe Centrum Nauki realizuje swoje zadania w sposób rzetelny, etyczny, co znajduje potwierdzenie w wynikach wszystkich kontroli i audytów zewnętrznych przeprowadzonych w ciągu 15 lat działalności – każdorazowo zakończonych oceną pozytywną.

*Z wyrazami szacunku*

Z upoważnienia  
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Karolina Zioto-Pużuk  
Sekretarz Stanu  
/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:  
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.